

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și Administratiunea:
Brasiovu, piața mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Joi și Dumineca.

Prețulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu sêu
28 franci.

Anulu XLIII.

Se prenumera:
la postele c. și r. și pe la dd. corespondenti.

Anunțurile:
un'a serie garmonda 6 cr. și timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retrimitu.

Nr. 67.

Joi, 21 Septembrie

1880.

Brasiovu 1 Septembrie / 20 Augustu.

Pre candu Russi'a atitia necontentitu pe Bulgari in contra Romaniloru, Austro-Ungari'a se grasce a se folosi si ea de frecarile bulgare romane favorulu planuriloru sale. Russi'a ar' voi se-iarie pe Romani si se-i constringa astfelu de a se supune vointiei sale, Austro-Ungari'a inca se încerea in totu chipulu ai intimidă, aratandu-le statu de multe pericule i-ar' amenintă din partea slava si invitandu-i a se aruncă in brațele cume-tilor austro-germani. Statele mari vecine, cari sunt mai deaprobe interesate față de Romani'a, se folosescu asiader' de unulu si acelasi medilocu, spre a trage pe Romani in mrejele lor. Déca mai adaugemu la aceste tendintie nesinceritatea si incapatitarea Bulgariloru, apoi căstigam o icóna destulu de viua despre dificultatile, cu cari are a se luptă Romani'a.

Nu scimu a cătea óra se anuntia, că guvernulu bulgaru ar' fi datu declaratiuni satisfacătoare cabinetulu din Bucuresci si că in urm'a acést'a agentulu diplomaticu alu Romani'e d. Sturdza ar' fi capetatu ordinu de a se reintorce in Sofi'a. Acestu agentu se misca intre Sofi'a si Bucuresci cu regularitatea unei pendule si trebuie se ne întrebam, că óre ce însamna acést'a interessare deosebita a pressei straine, pentru relatiunile si contactulu dilnicu dintre guvernulu dela Bucuresci si celu dela Sofi'a?

In momentul acél'a, candu Romani'a ar' voi se documenteze in fapta „recunosciut'a“ reclamata de către marele Tiaru, declarandu-se gata a se supune ordinelor lui, este claru, că cert'a între Bulgari si Romani ar' perde tóta importantia politica ce-o posede astadi, căci atunci Romani'a ar' fi tocmai Asia o secundo-genitura a Rusiei că si Bulgari'a. La eventualitatea acést'a inse nu ne potemu gandi. Statulu romanu nu póte dori si voi niciodata se devina vasalulu Rusiei, de aceea nu e sperantia că cestiunea romano-bulgara se va rezolva curéndu intr'unu modu favorabilu.

Alta ar' fi situatiunea déca Bulgari ar' fi nesce ómeni, cu cari se te poti întielege, inse ei au ramas prea de totu multu lipsiti de binefacerile culturai, că acuma se se póta pretinde deodata că se si întielega adeveratulu interesu si se fia justu si recunosctori față de Romani'a. Pentru viitoriu potemu se nutrimu sperantie mai bune, dér' pentru acuma nu e modu de-o buna întielegere între aceste doue state, mai cu séma déca avem in vedere, că nu numai interessele Rusiei, ci chiaru si acele ale Austriei pretindu, că Bucurescii si Sofi'a se nu traiésca in amicitia, ci in continua cërta.

Press'a austro-ungara e fôrte aplecata de a face dintr'unu tintariu unu armasariu de câte-ori se întâmpla la fruntariile bulgare-romane câte ceva, ce se póte esplică că unu actu de inimicitia alu Bulgariloru contra Romaniloru. Eata rezultatulu agitaciuniloru secrete russesci! nu vedeti că voi Romani numai in striasa aliantia cu noi ve poteti salvá esistentia? Acestu refrenu ilu cetimu di de di prin foile austriace.

Din nenorocire agitaciunile russesci in Bulgari'a nu sunt numai o inventiune austriaca, ele exista si sunt îndreptate si in contra Romani'e, a careia dezvoltare si consolidare independenta este unu ghimpe in ochii celoru dela St. Petersburg. Nici cei din Vien'a inse nu vedu bucurosu că statulu romanu se se întarésca din sine si prin sine, ci ei accepta misiunea lui „de a formá unu icu între Slavii de nordu si de sudu“ numai cu conditiunea că se se desvólte sub aripile protectóre ale Austriei.

Aceste curente opuse adeveratoru interesse ale tierii, facu situatiunea ei fôrte dificila. Silintiele ce si le dá diplomati'a romana de-a castigá unu radiemu in Françi'a si in Itali'a, spre a poté sus-

tiéné ecuilibrulu, au avutu péna acuma puçinu rezultatu si neintielegerile cu Bulgari, cari s'au începutu cu cestiunea Arab-Tabiei. capeta prin acést'a o importantia in adeveru fôrte amenintătoare pentru Romani'a.

O singura impregiurare usúriza positiunea Romani'e si aceea este lips'a cea mare ce-o sente Austri'a de a se asigurá de amicitia statulu romanu pentru casulu izbucnirii uuui nou resbelu orientalu. Óre guvernulu romanu va sci se se profite de acést'a impregiurare? Suntemu convinsi că in Bucuresci voru sei apretia cum se cuvine silintiele ce si le dá press'a oficiós'a austro-germana de a arată că nu exista alta scapare pentru Romani'a, decâtu alaturarea ei la Austri'a. Limbagiulu acestoru foi dovedesca, că monarchi'a austro-ungara are mare necessitate de a se pune pe pecioru amicabile cu statulu romanu. Si óre corespondintiele de prin „Augsburger allg. Ztg.“ cari reimpróspețea din candu in candu absurd'a combinatiune despre unu planu de impartire a Romani'e între Austri'a si Russi'a, sunt ele alta de câtu o manevra reu alésa cu scopu de a face presiune asupra guvernulu romanu?

Oficiós'a „Presse“ din Vien'a voiesce se esplice acuma armarile Bulgariloru asia, că si candu ele ar' fi îndreptate numai contra Romaniloru. Credemu că asia departe inca n'au ajunsu lucrurile. Este veditu că pregatirile de resbelu din Bulgari'a au de scopu realizarea uniunei Rumeliei orientale cu principatulu bulgaru. Póte că mai tardiu voru redicá pretensiuni si asupra Dobrogei, deocamdata inse si Russii si Bulgari se voru feri de a provocá o coalitiune a poteriloru prin astfelu de pretensiuni netimpurie.

Intr'aceea se pare in adeveru, dupa scirile respandite prin diarele austriace, că Austri'a si Romani'a s'au apropiatu mai multu de olalta in timpul din urma. Caracteristicu este, că acést'a întielegere s'a botezatu cu numele de „întielegere (entente) militara.“ Totu „Presse“ anuntia acuma, că Maiestatea S'a ar' fi decisu a face o contra visita principelui Carolu si a asistá cu ocaziunea acést'a la manevrele din taber'a dela Tiganesci. Tóte aceste sunt numai semne de curtoasia, in curéndu inse faptele ne voru poté convinge despre adeverat'a natura a „întielegerei militare“ austro-romane.

Brasiovu 31 Augustu.

(Ministrulu Trefort in Brasiovu.)
Escel. S'a dlu ministru ungurescu de culte si instructiune publica Trefort a sositu Sambata sér'a tardiu dupa 8 óre dela Fagarasiu in Brasiovu. Elu era acompaniatu de către d. comite supremu Iuliu de Szentiványi, d. consiliariu ministerialu Hegedüs, de către directorulu posteloru d. de Follert s. a. Primariulu Brasiovului impreuna cu mai multi magistrati si membri ai comunei merse se întimpine pe ministrulu in comun'a vecina, aci ilu asteptá si unu banderiu mixtu, compusu din calareti de tóte nationalitatile, portandu stéguri de tóte colorile, între cari tricolorulu romanu era mai bine reprezentatu, deórace calareti romani, cari au fostu comandati la acést'a primire, isi luara cu sine toti stindartele lor. Astfelu ministrulu Trefort intră in orasiu încungiuratu de calareti romani imbracati in costumu nationalu si portandu facare unu tricoloru romanescu. Ce ironia a intemplerii! — D. ministru a trasu la comitele supremu, care locuiesce in cas'a comitatului, ce erá decorata frumosu cu verdétia, flori si cu tricolore mari unguresci. Mai erá decorate si pórt'a vamei, cas'a magistratului si casin'a unguresca.

Dumineca in 29 Aug. Escelenti'a S'a a visitatu institutiele de invetiamentu si bisericile din Brasiovu. Mai antaiu s'a dasu la biseric'a romano

catolica, la gimnasiulu rom. cat. si la scól'a de statu unguresca, apoi a visitatu biseric'a si scólele evang. sasesci, de aci s'a dusu se véda biseric'a gr. or. a. S. Treimi din cetate, obiectulu de cërta între Romani si Greci, si in fine a visitatu Gimnasiulu romanu si biseric'a gr. or. dela St. Nicolae din Scheiu.

Candu, dupa ce veduse tóte celelalte institute, Escelenti'a S'a a ajunsu in faci'a Gimnasiulu romanu n'a potutu se nu de espressione admiratiunei sale asupra zidirei atátu de frumóse si grandióse, care i s'a spusu că este a scóloru romane. „Se pare că aci emuléza confessiunile un'a cu alt'a in redicarea de zidiri pompóse de scóla!“ esclamá d. ministru in limb'a germana. D. ministru a fostu condusu de către d. directoru gimnasialu Stefanu Josifu prin tóte salele. Escel. S'a a disu, că este multiamitu de progressele, ce le face gimnasiulu, numai bibliotec'a i s'a parutu prea puçinu dotata, de aceea a recomandatulu dloru profesori, că se indemne pe Eforia se jertfésca mai multu pentru biblioteca si tóte cele trebuintióse. Ce fericitu ar' fi ministrulu instructiunei publice din Austri'a, déca ar' poté se 'si spele urechi'a față de institutiele ceñice din Boemi'a si Moravi'a cu asemeni consilie eftine!

Dumineca la amédiu avú locu primirea autoritatiloru si a corporatiuniloru de către d. ministru. Corpulu professoralu romanu coadusu de d. directoru Stef. Iosifu a respunsu ministrulu, că densulu nu iubesc monopolulu, că studiulu limbei maghiare este necessariu, dér' densulu a invetiatu bine si nemtiesce si totu a remasu Maghiaru cu trupu si sufletu s. a. Elu adause, că voiesce binele si prosperarea statulu, dér' n'are nimicu in contra déca nationalitatile si confessiunile diferite se desvólta pe calea culturala cu propriile loru poteri, care va se dica, întrebuintandu alte cuvinte, — cu cheituiél'a loru propria. — Ne pare reu că d. ministru nu a datu nici-o declaratiune linistitoare despre aceea, că óre legile ce se aducu pentru prosperarea statulu, cum o întielege Escel. S'a si ómenii sei, nu impedece dezvoltarea nóstra cu poterile nóstre proprie?

In fine s'au prezentatu ministrului si reprezentantii bisericei romane din cetate. D. deputatu Strevoiu a salulatu intr'unu discursu venirea ministrulu, dandu espressione sperantie si dorintiei, că Escelentia S'a va resolvá processulu bisericescu romano-grecescu astfelu, că se li se faca dreptate deplina Romaniloru. Domnulu ministru a respnsu la acést'a vorbire cu asigurari, că a venit tocmai pentru aceea, că se se informeze despre acést'a afacere la faci'a locului, căci atunci va poté pasi pe unu terenu mai solidu. Escel. S'a adause, că este dorinti'a s'a cea mai fierbinte, că acést'a afacere se se resolve catu mai iute; elu (ministrulu) n'are de aci nici unu folosu, nici materialu, nici moralu, căci nu apartiene nici uneia dintre cele doue partide; dealtmintrelea cestiunea e puru iuridica, dér' dupa ce a fostu pusa pe terémulu administrativu trebuie se fia decisa pe acestu terému. Ori-ce sentintia — adause ministrulu — fiindu inse si de natura subiectiva, nu sciu cum ve va multiami decisiunea.

S'a observatu cu ocaziunea primiriloru, că Escelenti'a S'a este fôrte vorbaretiu si că nu-i place se se oprésca multu la o cestiune, ci trece iute la altele; de aceea este greu a trage cuintesenti'a adeveratei sale cugetari din cuvintele ce le-a esprimatu. Se dice că omulu i s'a datu limb'a pentru că se 'si póta ascunde adeveratele sale cugetari, acést'a se póte sustiene fora indoiéla față de unu omu-ministru si mai cu osebite déca acestu ministru este unguuru si are se decida asupra unor interesse ale poporatiunei romane.

Cronic'a evenimentelor politice.

Primirea Maiei statii Sale in Olmutiu (Olmütz) a fostu entusiastica. Elementulu slavu era reprezentatu mai bine. Tóte reuniunile si banderii slave cu esiarpe rosiu-albe esira spre intimpinarea monarchului. Membrii „Sokolisti“ erau imbracati in haine nationale: blusa rosia, pantaloni largi in eisme, si caciula de catifea, unii aveau pararii de matasa négra cá Muntenegrenii. Maj. S'a dandu-se josu din trenu a conversatu cu archiducii, cari ilu asteptau la gara si cu somitatile ce venisera se 'lu salute. Primariulu dadu espressionu bucuriei orasiului Olmutiu si Maj. S'a ceti unu respunsu, in care dise: cá se bucura cá i s'a datu ocaziune de a visitá earasi orasiulu, de care este legatu cu reminiscintie atátu de puternice.

Apoi conducătoriulu comunelor rurale a salutat pe monarchu in limb'a ceha si germana si Maj. S'a a multiamitu in amendou limbele. Intre strigari sgomotóse de Slava si de Hoch imperatulu a intratu in orasiu. La pórt'a de triumfu a fostu salutat de cátra reuniunile slave. La pórt'a a dou'a de triumfu l'au intimpinatu 60 de domniótre de onóre imbracate in albu. Intre aclamarile poporului a intratu in resiedinti'a episcopésca, unde a trecut in revista corpurile uniformate ale tirorilor si a primitu apoi corporatiunile. In fine au defilatu reuniunile inaintea monarchului, care privea din balconu. Maj. S'a si-a esprimatu bucuria asupra modului cum a fostu impodobitu orasiulu cu colori frumóse si corecte. La Olmutiu se tienu o manevra mare avendu de obiectu luarea si aperearea fortaretiei de acolo.

De unu timpu incóce s'a latitu sgomotulu, ca guvernulu ungurescu ar' voi se disolve comitatulu Severinulu. Acestu sgomotu a produsu mare iritatie in Caransebesiu, si fruntasii comitatului s'au dec'su a convocá o adunare, la care se fia reprezentate tóte comunele comitatului Severinu si care se intreprinda pasii necesari pentru sustinerea numitului comitatu. Adunarea a fostu convocata de cátra deputatulu comitatului Severinu generalu Doda la otelulu „Pomu verde“ in Caransebesiu. La adunare au venitu reprezentanti din tóte partile comitatului, ceea ce dovedesce mai bine, ce interesu mare documentéza poporatiunea pentru sustinerea comitatului Severinulu. Deocamdata nu s'a luat unu conclusu definitivu, ci s'a aiesu numai unu comitetu, care a fostu plenipotentiatu, de a face pasii ulteriori in afacerea acést'a atátu de importanta pentru poporatiune. Ar' fi fórt'e de doritu, cá silintiele dlui generalu Doda si a consóiloru sei se fia incoronate de celu mai bunu succesu.

Citimu in „Monitoru“ despre caletoria MM. LL:

Duminica, 10 ale curentei, 3 óre dupa amédu M. S. R. Domnulu, insoóitu de A. S. R. Princes'a de Hohenzollern, mum'a, si urmatu de tóta Curtea, si-a facutu intrarea in orasiulu seu natalu Sigmaringen, care se impodobise splendidu pentru a serbá intrarea Domnului Romaniei. La bariera Maria S'a Regala a fostu intimpinatu de primariulu orasiului cu toti orasienii si tóte corporatiunile, in tienuta de gala, cu buchete de flori si discursuri de buna venire, dupa care in aclamatiuni calduróse s'a indreptatu catra castelu, unde A. S. R. Principele de Hohenzollern l'a primitu, in uniforma, purtandu cordonulu Romaniei, dupa care a bine-voitu a-i presentá tóte autoritatile, cari se adunara pentru acést'a in salonulu de primire alu castelului. La 6 óre, Mariele Loru Regale s'au intorsu éru la Krachenwies.

„L'Opinione“, vorbindu intr'unu articolu despre politia fluviala pe Dunare, face cabinetului Cairoli aspre imputari, cá elu, fara a fi fostu silitu de necesitate si fara a pune conditii, a sustienutu pretensiunea austriaca de a avé presiedintia continua in comisiunea dunareana. „Interesulu Italiei, dice „L'Opinione“, pretinde din contra a sprijini necontentitu pe Statele cele mai mici de la Balcani si mai alesu pe Romania, fia contra Rusiei fia contra Austriei.

O scire din Philipopole auuncia cá atasiatulu militarulu rusu pe langa consulatulu de acolo, capitánulu Ek, cutreera necontentitu tiér'a si asista la exercitiile societatiiloru de gimnastica. Mai cutreera tiér'a si comisiunea militare rusa venita acolo sub pretecestu de a ridica monumente Rusiloru caduti in resbelulu din 1877/78. Generalulu Strecker a facutu deja represintari guvernului generalu rusu, despre amesteculu Rusiloru in afacerile militiei, si dise cá va reclama despre acést'a si Portii.

Ce se atinge de cestiunea, cá óre se ise conceda Austriei presidiulu in comisiunea

dunareana instituitu cu scopu de a supraveghia navigatiunea pe Dunare intre Galati si Portile de feru, puterile inca nu au ajunsu la nici-o intelegere. Se dice, cá ministrulu-presiedinte alu Romaniei d. Bratianu nu ar' voi se consimta la pretensiunile Austriei asupra presidiului in comisiune, cáci déca ar' cede acestoru pretensiuni nu numai opositiunea, dér' chiaru propria s'a partida, i-ar' imputá, cá a sacrificatu dreptulu de suveranitate alu tierii. Acést'a impregiurare ar' fi de ajunsu spre a impune cabinetului Bratianu in cestiunea dunareana cátu mai mare precautiune.

Despre Franóia, Itali'a si Angli'a se anuntia, cá ele se ferescu de a se stricá cu Austri'a si Germani'a din caus'a cestiunei dunarene, dér' pe sub mana dau se intieléga cabinetului din Bucuresci, cá déca va lasá cá Austro-Ungari'a se devina dómna peste Dunare, Romani'a nu va implini missiunea ce i s'a ascrisu cá statulu neutralu la gurile Dunarei. Din Paris se scrie cá Romani'a se silesce a castigá Franóia cá se voteze in cestiunea dunareana in contra Austro-Ungariei; Freycinet se-i fi datu unu respunsu evasiv, Gambetta se se fi declarat in se in contra Austro-Ungariei.

„Bukarester Tagblatt“ unu diaru cuotidianu germanu, care apare de curédu in Bucuresci si, dupa cum se vede, are missiunea speciala de a pledá pentru intrarea Romaniei in „sfer'a de putere“ a Austro-Ungariei, anuntia sub dat'a 28 Aug. cá tóte dificultatile ce le a facutu Romani'a cu ocaziunea desbaterei „ante-proiectului“ austriacu, s'ar' fi delaturatu si negociarile privitóre la regulamentulu asupra navigatiunei dunarene s'au reinceptu intre reprezentantii Austro-Ungariei si ai Romaniei, si nu col. Pencovici, ci chiaru ministru plenipotentiarulu Balaceanu ar' conduce aceste negociari. Asteptamu se vedemu déca se va adevéri acést'a scire si pe ce basa negociéza d. Balaceanu.

Orastia 24 Augustu 1880.

Domnule Redactoru! Eri, si probabilmente si astadi, s'a tienutu si se tiene aici o adunare a societatii numite „Gustav-Adolf“, — dér' nefiindu eu initiatu in lucrarile ei, rezervu sarcin'a relatarii asupra loru altei pene, ce va fi chiamata spre aceea, si voiescu numai se ve reportezu despre nesce aparintie, cari stau in legatura cu aceea adunare, si despre alte amenunte, ce semnaléza órecum situatiunea presentu in Comitatulu nostru Huniadóra. —

Am veditu veniti pentru adunarea memorata dela Dév'a, capital'a Comitatului nostru, pre vice-comitele Coloman Barsay, si pre presiedintele tribunallulu din Deva Dr. Soiyom-Fekete, — si se dá cu socotél'a, cá vice-comitele ar' fi asistandu in calitate de literatoru istoriografu, éra presiedintele tribunallulu in calitate de comisariu ministerialu supraveghiatoru; nu scimu incátu potu fi compatibile aceste missiuni cu cualificatiunile celoru doi magistrati infacisiatu aici, cá-ci acesta este secretulu loru individualu, dér' secretulu politicu alu esmissiunei loru, pe cátu scimu noi, este cá s'a notificatu, cá chiar' asta-di, si eri, dlu ministru de culte si instructiune publica A. Trefort va veni la Déva si la Huniadóra, si in fapta a si venitu. De aici unii combinéza si nu fara temei, cá numitii doi magistrati, impinsi de spiritulu de aversiune cátra guvernulu, s'au grabitu a intrebuintia ocaziunea binevenita, d'a se departa din Dev'a, cá se nu fia constrinsi se intimpine si se feliciteze pe Dlu Trefort pe classiculu pamentu alu acestui Comitatu.

Nu este acést'a unu paradoxu? Oficiali de administratiune si justitia, si anume chiaru aceia, cari stau in fruntea administratiunei acestui comitatu purea loialu, se lipsésca dela o detorintia, cá acést'a de curtenire, faóia de unu membru alu guvernului?! Si totusi e adevéru, cá-ci vedeti, curióse transformari se facu pe aici; si eu socotescu cá presupunerea din urma are tóta credibilitatea, judecandu din antecedentele urmatóre:

Comitatulu nostru hiperloialu cátra guvernulu tierii de asta-di, precum fusese catre tóte, cáte s'au succedatu dela 1861 incóce, asta-di, cá printr'o minune s'a transfiguratu in opositiunalu, de care calitate si tienuta, nici elu nu-o scie; cá-ci ce in sémna altecum turbulentulu atacu din ultim'a sesiune estraordinaria a Comitetului municipalu, in care, la propunerea deputatului dietalu Stefan Conte Kun (alesu in Cerculu nostru Orastia), intr'o cauza de incuartaire seu redicare a unui edificiu pentru oficiulu magistraturei Comitatului, — Comitetulu a decisu aprópe in unanimitate, cá rescriptulu ministerialu nici nu-lu admite la pertractare, ci simpla-

mente ilu respinge! Si acestu conclusu a fostu valorosu spriginitu de insusi v.-comitele, dér' a fostu sustienutu cu puternicu emfasu de presiedintele tribunallulu, care e disu desu si respicatu, cá deusulu nu se demite la discutarea acelu rescriptu cá-lu respinge cu desevérsire, cá-ci nu vede elu altceva, decátu o alta editiune a unei manoperé de „Geschäft“, buna óra cum a facutu guvernulu illo tempore, cu „muntii Naseudului.“

Aceasta aspra apostrofare a conduitei si chiaru a moralului, guvernului, rostita de unulu din functionarii sei mai de frunte, ni se pare unu presennu importantu alu timpului, — cá-ci déca aderintu ai guvernului cum a fostu Dlu Solyom-Fekete, se potu stapani de a nu veni cu asemenea argumente si ale plesni in faóia guvernului — atunci credemu cá positiunea acestui guvernulu sémena a fi tare dis trusa, — si aderentii mititei se pare a-si pregáti calea de trecere cátra aderentia viitoriului guvernulu.

Póte va fi avendu dreptu Dlu Solyom-Fekete in espectorarile sale, si noi nu numai, cá absolutu nu dorimu a vedé sustienendu-se acestu guvernulu cá dela instalarea lui si péna astadi amu deplangem si deplangemu cu amaru plagele ce ni-a impusutu acestu guvernulu urgisitu de-a ai sei, noi semnalámu numai presentia timpului cu notiunile ce se intiparescu prin elu. — Singuru Dlu Réthi, in espectorulu reg. de scóle, a adusu óre-care paliditate in perare in favorulu guvernului atátu de aspru atacatu — pardonu! ba inca unu membru alu Comitetului, Dlu Dr. Petco, s'a nisutu a aperi nimbulu guvernului asié cam cu implicitate, cá-ci Dlu Petco, nici péna astadi n'a desperatu, cá n'ar' potu veni unu guvernulu, care se ne pota face — si multa reu, si mai multa nedreptate.

Eata deci paradoxulu deslegatu, pentru ce fruntasii corifei ai Comitatului Huniadóra au lipsitu presentia ministrului Trefort, cá transfigurati in inversiunati opositionali, si-au venitu la „Gustav Adolf.“

Ce va mai fi, vomu vedé, de bine nu tememu!

O.

Caus'a agrara ardeléna in diet'a maghiara.

(Urmare.)

Ludovicu Horvath: On. Camera! Din aceea ce cerutu amiculu meu Chorinu, cá adeca propunerea se transpuna la comisiunea juridica, nu urmédia cá in sinulu comisiunei cestiunea se va respinge cu totul, ci insemnédu cá on. Camera se se convinga despre corectitatea seu corectitatea noului §. dupa prealabla pertractare in comisiunea sa speciala. Acést'a procedura a urmat'o on. Camera in fórt'e multe cauze, si fórt'e corectu, cá-ci este lucru periculosu din punctulu de vedere alu parlamentarismului, cá on. Camera se decida intr'unu modu improvisatu asupra unor propuneri grave si de mare inportantia. Eu consimtu cu propunerea lui Chorin cu atátu mai virtosu, cá cestiunea acést'a s'a pertractatu in sinulu comisiunei juridice, dér' in form'a ce a aretat'o dl. Ugron. Maioritata n'a fostu aplecata a primí testulu ce in loculu §-lui 8 din proiectulu ministerialu l'a formulatu d-lu Bokross cá referentulu comisiunei, dér' n'a primitu nici §-lu 8 din proiectulu originalu; deci in acést'a privintia nu s'a luat nici o hotarare; membrii comisiunei inse si-au rezervatu a-si validitá parerile loru in camera, si d-lu ministru inca si-a rezervatu cu cá care modificare punctulu seu de vedere originalu, declarandu cá ilu va propune in camera.

Dér' §. 8 alu proiectului ministerialu originalu nu este identicu cu aceea ce intentionédia propunerea baronulu Kemény Kálmán. §. 8 alu proiectului ministerialu dice: „Deodata cu padurile si cu usufructurile de paduri se regulédia parcelele de pamentu singuratece, situate printre paduri si teritóriile mai mici nepoporate, rescumperandu-se valórele loru pe deplinu seu prin imobile seu in lips'a acestora prin bani gat'a.“ D-lu ministru de justitia a sustienutu acestu paragrafu in totalitatea sa afara de punctulu ultimu, care dice, cá rescumperarea se póte face si prin bani gat'a. Nu cari in comisiune amu avutu temeri pentru sórt'e colonistiloru, amu creditu cá d-lu ministru va propune in camera unu espedientu, ce ne va multiamí in tóte privintiele, dér' propunerea d-lui Kemény Kálmán nu coresponde acestei asteptari. Punctulu 3 din propunerea lui dice:

„Acele parcele dintre paduri, cari la 1 Ianuariu 1880 au fostu provideute (telepitve) cu locuintia permanenta — afara de casulu comassarii generale — numai cu invoirea proprietariului potu fi obiectu de schimbare.“

Acést'a insémna: cá partile inpoporate voru fi in casulu comassarii generale obiectu de schimbu si fara de invoirea proprietariului. Nu me indoiescu, cá la comassarea generala póte se se ivésca necesitatea unui asemenea schimbu, cunoscu si eu in cátra cursulu si natur'a afaceriloru de comassare; dér' tocma din punctulu de vedere alu referintieloru speciale

În Transilvani'a nu recunosc necesitatea, că on. Camerele decidă numai asia în generalu fără a cupeni, cum se vede, că la comasările generale se se deposedează necondiționat aceste colonie, s'eu mai bine disu comune mici, și într'o grupă sunt s'eu potu fi și câte 10—20 case de coloniștiloru. Acésta nu o află corect totu din acele puncte de vedere, pe care le-a arătat deputatul Chorin.

Dreptu aceea că on. Camera pe bas'a pertractării prealabile a comisiunii sale de specialitate se p'ota decide în deplină cunoscintă de cauza cestiunea acésta f'orte înportantă în punctu de vedere de dreptu politicu și nationalu-economi-cu, binevoiesca a transpune ș. propusu la comisiunea juridică cu acea îndrumare, că la momentu se'lu pertractează și se'si substérna raportulu câtu mai în grabă. (Aprobari în stâng'a.)

Ladislaw Tisza: Nu m'asi fi învoitu se se tramita propunerea la comisiunea juridică nici înainte de a audi argumentele d-lui Horváth Ludovicu, dér' cu atâtu mai pușinu me așviescu după ce le-amu auditu, pentru-că prin acésta ar' deveni problematicu și unu lucru, care péna aci nime nu l'a trasu la îndoială, că ôre cu ocasiunea comasării generale s'eu se stramutá asemenea enclavisti? Nu cunosc nici'o comasare în Transilvani'a, unde se fi remasu enclavisti. Se afla în rătăcire d-lu Horváth déca cugetă, că acestia locuiescu în grupe de câte 10—20 de case. Din contra, ei locuiescu izolați în distanție de 1/2 s'eu celu pușinu 1/4 ôra unul de altulu.

Propunerea bar. Kemény în esenția este identică cu proiectulu originalu, diferenția este numai proviziunea ce se face chiaru pentru molcomirea temeriloru, ce le-au manifestatu și unii dintre dnii antevorbitori, dér' că facia de aceste se dicem, că esceptiunea nu va poté avé nici o influenția asupra comasării generale, credu că este de lipsă chiaru pentru paralisarea aceluor idei gresite, cari'avui on'orea ale d'aci. De ôra-ce comisiunea juridică a pertractatu déjà caus'a acésta, ve rogu se o decideti fara a o mai transpune la comisiune.

Augustu Pulszky: Dl antevorbitoriu se provóca la idei eronate, trebuie se marturisescu înse că, déca poté aci fi vorba de erori, erórea cea mai mare este aceea ce a esprima-tu dlu antevorbitoriu atunci, candu a vorbitu despre principiile comasatiunei în Ungari'a; pentru-ca ori-cine care a participatu la o comasare în Ungari'a și ori-care juristu, care cunósce dreptulu referitoriu la comasările ungueresci, trebuie se cunósca tes'a aceea, că: acelu fundu, pe care se afla cas'a, nu este supusu comasării, ci totdeauna și fara esceptiune se subtrage dela comasare (Esclamari în drépta: Văi dreptu!)

Me provocu la aceea, cari au participatu în pracsă la comasării ungueresci! (Sgomotu. Se audimu!) Aci nu potu fi judecatori domnii din Transilvani'a, nu aceea, cari cunosc numai referințiile Transilvaniei, ci aceea, cari s'au ocupatu și au facutu pracsă în referințiile Ungariei, că-cu este vorba de comasări ungueresci; și me provocu la aceea că nu veti afla esemplu nici în lege, nici în ordinațiuni, nici în pracsă, că la vreo comasare unguerescă se se fi facutu vreo deposedare. Despre asemenea casu nu este nici un esemplu în tóta istori'a dreptului nostru.

Aceste le amintesc numai cu privire la paralela ce a facutu dlu antevorbitoriu între comasările din Ungari'a și Transilvani'a și credu, că o espunere mai pre largu nu poté fi în interessulu aceluor, cari voiescu se valideze dispozițiunile speciale ale acestei legi, că-cu totu ce este caracteristicu în legea acésta agrară, este o abatere flagrantă dela principiulu comasării ungueresci. Dér' mi este cu nepotânția se nu reflectedi atâtu dlu antevorbitoriu la unele observari facute în alta direcțiune, câtu și la cele dise de dlu Ugron Gábor. Dloru! dicu că noi, cari n'am riscatu încă nici o opiniune categorică, ci amu poftitu numai, că cestiunea se se retransmită la comisiunea juridică pentru pertractare, amu nisuitu spre sancționarea și susținerea abuzului. Se simu precauți cu cuvintele, mai virtosu, candu sub cuvinte se ascundu interesse, éra sub interesse tradițiuni și usuri vechi. (Aprobari în stang'a.)

Nu este permisu a timbrá asié usioru de abusu unu lucru, care, déca se va esaminá din punctu de vedere juridicu, în multe casuri poté fi abusu, în multe înse se va pre-scréa că rezultatu alu usucapțiunei, éra usucapțiunea, déca se începutu în regula bona fide, și s'a tîenutu fara con-turbare, nicairi în lume nu s'a consideratu de abusu, ci de garanția naturală a ordinei de dreptu, deci nu se poté ar-tímá de locu, că originea enclaveloru se poté reduce la furtu. (Aprobari în stang'a.)

De candu esista conceptulu furtului pentru imobile? (Claritate în stang'a.) Că se se poté furá munti (ilaritate), este unu conceptu atâtu de nou, care nu l'a esprima-tu încă nici unu juristu din lume, care nu s'a ivitu nici într'o cor-porațiune de juristi, s'au în vre-unu parlamentu, ba potu dice, nici într'o parte a opiniunei publice din lume. (Apro-bări în stang'a, miscari în drépt'a.) Dér' déca s'au întem-platu ocupari cu nedreptulu, bine, se nu cautamu cuvinte, și nu avemu legi, cari dau locu repositiunei?! (Aprobari în stang'a, esclamari în drépta: După o suta de ani?)

Nu după o suta de ani! dér', déca respectivii posedu enclavele în buna credinția și neconturbati de 32 ani, éra proprietariulu a suferitu acésta în tacere, se poté ôre învinui cu furtu s'eu cu apropiare acelu omu, care în cele mai multe casuri nici nu mai este acela, care a facutu ocuparea, ci s'a nascutu acolo, a mostenitu posesiunea, care totdeauna a folositu pamentulu acela că proprietatea sa, care proprietate nu l'a contestat'o nimenea nici candu, și care totdeauna a datu punctualu prestațiunile pentru pamentulu acela? (Aprobari în stang'a.) Si ôre, déca proprietariulu nu s'a folositu de dreptulu seu, déca nu s'au folositu de mijló-cele ce i le da legea, pentru că se-si conserve proprietatea, merita elu acum, că a posteriori se-i damu în mana mijlóce de violenția? (Aprobari în stang'a.)

Propunerea acésta mi vine f'orte curiósă. Binevoiti a precugetá, că în tóta lumea, unde a fostu vorba de comasare și de deposedare, acestea s'au consideratu de o cestiune, care trebuie deslegată cu serioșitate și cu respectarea toturorú interesselor, éra legislațiunea nicairi în lume, nici într'o tíera nu o a decisu cu precipitare, pe bas'a unoru simple reclamari unilaterale.

Cu atâtu mai virtosu este de lipsă acésta, onor. Camera! că-cu ve marturisescu, că în asemenea casuri esista o pre-sumptiune — lucru naturalu, că domnii feudali o néga — dér' me potu provocá nu numai la esemplele unoru tíeri, ci me provocu la fiacare pagină a istoriei, că presumpțiunea în asemenea cestiuni înainte judecatoriei și a legislațiunei totu-deauna a fostu în contra domniloru feudali, începudu dela Rom'a vechia, a carei referinție de posesiune asemenea pentru astfelu de cestiuni au începutu a se clatiná, pâna la esemplele Irlandiei și Bosniei, în cari asemenea deposedari au fostu cauzele revoltelor, în urm'a carora n'a potutu fi acolo linisce nici candu.

Firesce că aci nu este vorba de fapte de o marime și în-portantia, care se se poté asemená cu acelea, vedemu înse în discursuri o astfelu de iritațiune, care trebuie se ne îndemne a ne ferí de o decidere precipitată.

Eu chiaru de a'siu fi și convinsu despre adevérule celoru dise de on. Tisza Laszló și Ugron Gábor, de asiú fi și convinsu despre ecuitatea celoru coprinse în propunerea d-lui bar. Kemény Kálmán, fatia cu iritațiunea acésta totusi a siú preferí, că proiectulu se se retransmită la comisiunea juridică, că fiacare membru alu casei se poté judecă în cestiune, se'si poté dá votulu cu linisce, (Aprobari în stang'a), cu atâtu mai virtosu, că prin acésta nu se amana continuarea per-tractarei.

Comisiunea juridică — de ôra-ce în parte a mai per-tractatu cestiunea — va decide usioru, aceea înse nu se poté dice, că a decisu déjà în cestiune. A decisu într'o cestiune analogă cu acésta, și a decisu într'o direcțiune cu totul opusă celei ce ni se presenta acum. Ei bine! voimu noi d'ora se o subtragemu acésta dela comisiunea de specialitate? Voimu noi că comisiunea competentă se nu'si desvólte și substérna Camerei opiniunea sa de specialitate în acésta cestiune de dreptu? Avemu noi motivu pentru acésta? Pierdu d'ora prin acésta aceea, despre cari credu, că voru avé ocașiune de nou se'si apere interessele în cestiune, înse atunci d'ora isi voru poté desvólta argumentele referitóre la ea mai precisu și mai lamuritu?

Recomendu propunerea deputatului Chorin spre primire. (Aprobari în stang'a.)

(Va urmá.)

Diverse.

[Recolt'a în Romani'a.] „Romanulu într'unu articulu de fondu se ocupa de rezultatele recoltei anului 1880 și constată, că ea este peste asteptare de bună și va remané una din cele mai memorabile, mai cu osebie în ceea ce privește porumbulu. Recolt'a anului acestuia este esceptio-nală, nu numai pentru calitatea și cantitatea ei, dér' și pentru că ea este de-o potrivă de bună dela unu capetu la celalaltu alu tíerei. Bietulu tieranu încercatu prin mai multi ani de lipsă a lucratu a-nulu acésta cu energi'a desperarei câtu a pututu mai multu, asié că percurge cineva decimi de poste prin locurile poporate, fara se poté gasi unu sin-guru peticelu de pamentu necultivat, ceea ce nu se vedea niciodată în alti ani. Anulu 1880, în ceea ce privește recol't'a, pare a fi imaginea agi-tatei esistentie politice a Romaniiei. Earu'a f'u gola și gerósa și se credea că gráulu degerase. Prima-vér'a veni tardiu și f'u din cele mai arse de seceta. Se credea că totul e compromis, deodată înse înce-pura ploile peste tóta tíer'a și câmpiele triste în-verdiră și se înveselira cu rapedițiune. Se dicea înse cu tóte astea că recol't'a nu va poté fi decâtu medilocia. Prin marimea și greutatea bobului se re-castigá înse ceea ce se perduse prin rarimea fire-loru cauzată de geru. Acésta facú, că anulu acésta gráulu nostru este mai frumosu de câtu ori-candú; și elu este deja f'orte cautatu cu pretiuri avantajóse.

În fine „Romanulu“ dá espressionu unoru te-meri în privința efectului celu va avé recol't'a es-traordinaria (în porumbu mai cu osebie) asupra tie-ranului: s'eu l' va arată folósele muncii și l'u va îndemná se muncésca și în viitoriu că și în anulu acésta, s'eu că muncitoriulu, avédu asigurare pe unu anu tóte cele trebuinçóse, se va cam dá leni b'a poté și cam la petrecere și astfelu se va perde în anulu viitoriu ceea ce s'a cástigatu estu timpu. „Rom.“ se cam teme de acestu ultim u efect: Ro-manulu e cam veselu și destulu de nepasatoriu de feliulu lui. De aceea provóca consiliile judetiene se fia cu luare aminte și se întrebuinteaze tóte medi-lócele posibilé; concursuri, premie, îndemnuri și incuragiari de totu feliulu pentru a nu lasá se de-crésca activitatea poporatiunei rurale din anulu curentu.

[Miséria în Germani'a.] Despre mi-seri'a ce domnesce în Germani'a scrie „Frankfurter Zeitung“: „În Germani'a de Nord, fenurile și ce-realele presinta unu aspectu deplorabilu. Gránele. ordiulu și ovesulu voru dá multu mai pușinu de câtu se asteptá. Secar'a nu va atinge nici jume-tatea productiunei de medilocu. Rapórtele asupra Saxoniiei, Meclemburgului, și impregiurimiloru Ham-burgului, nu sunt tocmai asié de defavorabile. Cu tóte acéstea trebuie se se prevéda o scádere de 25 la suta, Rapiti'a este totu ca și secar'a. Dér' ceea ce este încă și mai reu este, că în urm'a umiditatiei continue ból'a cartofiloru a începutu a se arată. În cate-va localitati, recoltele au fost lasate nestrinse, căci lasandu-le se péra, agitatorii sgomoteloru potu sperá mai multu ca voru reusi în proiectele lor reu-vedietóre. În acésta situa-tiune trebuie că guvernulu sa'si faca datori'a și se oblige pe rebeli a intra pe calea drépta, pedepsindu cu severitate desordinile.“

[Nihilisti.] Se scrie din Petersburg diarului „Köln. Ztg.“: S'au arestatu aci earasi mai multi nihilisti, ceea ce a cauzatu o mare emotiune, căci, unu faptu de asemenea natura nu se mai întemplase de multu. Aceste lupte de ante-posturi în contra nihilistiloru suntu importante numai dintr'unu punctu de vedere: probéza opti-mistiloru că, cu tóta administratiunea laudată a lui Loris Melicoff propagand'a n'a încetatu încă. Nihilistii au perdutu, ce e dreptu, multi partisani; dér'u, pe de-o parte, partita radicală continua a susținé în contra puterii guvernamentale o luptă în care aréta o adevérata nepasare de mórte. Vér'a se face propagandă în provincia, éra'a este stagi-unea omorurilor și atentatelor politice, după cum diarele revolutionare au declarat-o pe fatia. Nici unu uihilistu nu se preda fara a se servi cu ar-mele de focu ce pórtă asupra-le și nici unulu din ei n'a facutu vr'o marturisire fiindu în închisóre. Prjessiacoff a imitatu eri esemplulu predecesoriloru sei. Candu l'au arestatu a trasu asupra agentiloru guvernului, dér'u candu l'au întrebatu n'a respunsu nimicu. I s'a descoperitu numele în modulu ur-matoru: „Unu oficeru de politie, care l'u cunoscuse mai nainte, intra d'odată în celul'a s'a si'i dise: Buna diu'a Prjessiacoff! Arestatulu sur-prinsu respunse: A! buna diu'a! Astufeliu a marturisitu, că acésta era în adevéru numele seu; după aceea a fostu condusu la fortareti'a Petru și Paulu din ordinele sectiunii III-a.

[Unu inimicu alu gráului.] Unu nou flagelu pentru cereale a aparutu în Ontario, dice „Journal des Débats“. După descrierile, cari sosescu din diferite punte, este vorba de o insectă care e pare-se asia numită „mirozyma americana“ a lui Ficht. Acésta insectă, ajunsă la dep'in'a s'a desvólta, are form'a muscei ordinare, de si e cu multu mai mica și mai subtire. Larv'a traiesce pe paiulu gráului și distruge plant'a sugendu sub-tanți'a ei. Candu cotorulu e aprópe taiatu de insectă, spiculu se usca și móre. Aceeasi insectă ataca ovesulu, orzulu și secar'a, înse mai cu séma gráulu. Ea s'a ivitu și în Statulu New-York.

[Uraganu în grozitoru.] Se anun-cia din New-York cu data de 21 Augustu: „Unu mare uraganu a bantuitu în Texas de la 12 péna la 13 Augustu. Bronsville e aprópe cu deseversire distrusu. La Matamores, în Mexicu, 300 de case suntu în ruine; orasiile învecinate au suferitu mari stricaciuni. Mai multe steamere au facutu naufragiu. Unu numeru ôre care de persóne au peritu. Perderea totală e socotita la 1 milionu de dolari.“ „Rom.“

[Unu rimatoriu gigantico.] Ni se scrie din Reginu: În diu'a de 23 Augustu a-nulu curentu s'au taiatu în macelari'a din Reginulu

sasescu (Sz.-Régen) unu rimatoriu in etate de 3 ani, avându marimea unei vace. Acestu rimatoriu a trasu la cantariu 410 chilogramme, originea lui e din Angli'a, proprietariulu lui este d-lu Sebastianu Iohann, otelieru in otelulu orasiului Reginu. Densulu are mare pasiune pentru tienerea de rimatori din soiulu amintitu. Celu ce voiesce a possede unu astfelu de soi se adreseze la respectivulu otelieru, care are purcei de vendiare, parechea, in etate de 3 luni, 100 fl. v. a. ---

[Unu scandalu la gradin'a Stavri in Bucuresci.] In sera de Joia trecuta, la gradin'a Stavri a fostu urmatorulu scandalu. Trupa de comediani francesi ce jóca acolo si-a permis nisce necuviintie cari au indignatu pe publicu. Aceste necuviintie constau in faptulu cá, facându o tombola, au oferitu publiculu priatre castiguri unu vasu de nópte si unu purcelu, presintatu cu cuvintele de „cochon de Roumanie-“ De aci huiduieli, fluietari, ocari, care nu se mai terminau, de si, in repetate renduri, comediani gresiti si-au cerutu iertare si éru iertare. Nu numai atátu, déru erau unii atatu de superati, in cátu voiau chiaru se intrebuintieze violintia. „B. P.“

[Program'a caletoriei Majestatii Sale in Galiti'a] o vedemu publicata in „Wiener Ztg.“ Conformu programei acesti'a Maj. S'a a plecatu in 29 Aug. la Olomuti (Olmütz). Dela Olomuti va plecá in 1 Septembrie la Cracovia, unde va visit'a tóte institutiele, stabilimentele, va tiené o revista asupra trupeloru s. a. Sambata in 4 Sept. Maj. S'a va plecá delacracovi'a la Przemysl, de unde va plecá sér'a la 6^{1/2} mai departe spre Mosciska si de aci cu trasur'a la castelulu dela Krysovice, unde va inoptá si va odihni o di (Dumineca 5 Sept.) Luni in 6 si Marti in 7 Sept. voru avé locu manevrele dela Krysovice, Miercuri va fi di de repausu, ear' Joi in 9 si Vineri in 10 Sept. se voru continuá manevrele. Sambata in 11 Sept. imperatulu va plecá la Lemberg, unde va petrece pèna in 15 Sept. visitandu tóte stabilimentele e. t. c. din Lemberg si giuru. Mercuri in 15 Sept. va plecá dela Lemberg la Colomea unde va visit'a espositiunea etnografica éra la 1^{1/4} d. a. va plecá la Cernauti.

Maj. S'a va sosi in capital'a Bucovinei, Cernauti la 3 óre d. a. Aci va fi primitu la gara de cátra autoritati. Dupa amédu la 4 óre: Presentarea clerulu, a corpulu oficeriloru, a autoritatiloru s. a. Joi in 16 Sept. la 7 óre: visitarea stabilimenteloru civile, la 10 óre: audientie generale, la 2 óre d. a. continuarea visitarii stabilimenteloru, Vineri 17 Sept. Revista asupra batalionulu de Landwehr Nr. 77. Dela Cernauti Maj. S'a va face o excursiune la Radauti in 17 Sept. la 10 óre a. m. unde dupa primirea clerulu, a autoritatiloru, deputatiuniloru va avé locu o revista asupra batalionulu de Landwehr 75, si se va întorçe sér'a la Cernauti. Sambata in 18 Sept. va plecá de la Cernauti la Drohobycz de aci la Borystlav, unde va visitá fontanile de petroleu, de aci va merge la Sambor, ear' Dumineca in 19 Sept. dim. va sosi in Czegled, unde Luni in 20 Sept. va avé locu manevra divisiei concentrate a cavaleriei de honvedi. Dela Czegled va merge la Fünfkirchen, aci asemenea va asistá la o manevra a unei divizii de honvedi. In 22 Sept. sér'a va plecá de aci si va sosi in Vien'a la 23 Sept. dimineatia la 4 óre, 45 min.

Societatea pentru fondu de teatru romanu.

Adunarea generala a Societatii pentru fondu de teatru romanu, conformu conclusulu adusu in adunarea generala din anulu trecut, se va tiené in orasiulu Sibiu la 19 si 20 Septembrie a. c. st. n., cu urmator'i'a

PROGRAMA:

Diu'a prima, 19 Septembrie.

1. Presiedintele va deschide adunarea la 10 óre înainte de miédiadi, in localitatea ce va fi destinata pentru siedintiele adunarii generale.
2. Dupa deschidere se voru alege doi secretari ad hoc.
3. Se va alege o comisiune de 5 membri, la care se voru inscrie acei onorab. domni, cari voru voi a deveni membrii Societatii, dandu oferte in bani séu in obligatiuni conformu statuteloru, precum si pentru a primi tacsele dela membrii de pèna acum.
4. Secretariulu Societatii va dá cetire raportulu comitetulu despre lucrurile acestuia dela ultim'a adunare generala, si se va luá conclusu asupra raportulu.

5. Cassariulu Societatii va ceti raportulu despre starea casei si peste totu despre membri si averea totala a Societatii.

6. Se va alege o comisiune de 5 membri pentru cercetarea raportulu cassariulu.

7. Se va alege o comisiune de 2 membri, la care se voru aretá propunerile, ce s'ar' face spre inaintarea scopulu Societatii.

8. Se voru tiene discursuri corespundetóre scopulu Societatii si aretate mai antaiu comitetulu centralu.

9. Presiedintele va inchide siedinti'a.

Diu'a a dou'a, 20 Septembrie.

1. Deschidendu siedinti'a presiedintele, se va ceti si verificá processulu verbalu alu siedintiei trecute.

2. Comisiunea alésa pentru inscriere de membri si primire de tacse si oferte, va face raportulu seu si se va luá conclusiunea necesaria.

3. Comisiunea alésa pentru esaminarea raportulu cassariulu va raportá despre acesta si se va luá conclusiunea asupra raportulu.

4. Comisiunea alésa pentru propuneri, va raportá despre aceste si se voru luá conclusiunile necesarie.

5. Se va decide locul si timpul adunarii generale viitoare.

6. Se va alege o comisiune pentru verificarea procesulu verbalu alu siedintiei.

7. Presiedintele va inchide adunarea.

Budapest'a 21 Augustu 1880.

In numele comitetulu:

Iosifu Vulcanu
secretaru.

V. Babesiu
v.-presiedinte.

(Avramu Iancu judecatu de inimicii sei.) Faimosulu inspectoru de scóle ung. din Deva Ludovic Rethy a scrisu nu de multu in „Vasarnapi Ujsag“ din Pest'a unu tractatu istoriculu asupra eroului Avram Iancu. Tendinti'a articulu este in vederata: tóte au fostu la 1848—49 numai o amagire, Iancu a fostu amagitu si poporulu a fostu amagitu, Romanii nu s'au luptatu pentru libertatea lor, ci numai pentru cá li s'au promis munti de auru din partea celoru imperatesci. Spre a castigá unu efectu dramaticu dlu Rethy mai inventéza si istori'a cu politi'a din Vien'a, care ar' fi demandatu lui Iancu se parasésca in 24 de óre Vien'a. Eata dupa traducerea „Albinei Carpatiloru,“ ceea ce scrie dlu Rethy:

„Nemedilocitu langa drumulu de tiera dintre Bradu si Baia-de-Crisiu zace in mediloculu cintirimulu incungiuratu cu unu zidu de pétra, biseric'a gr. or. a localitatii Cebe, o zidire mare si simetrica, precum se vedu adesea in satele cele mai avute maghiare si germane. Podób'a principala a cintirimulu o forméza unu stejaru uriasu, pe care noi — cinci séu siese ómeni mari — abia 'lu amu pututu cuprinde cu bratiile intinse. Sub acestu capo-d'opera alu naturei siedeau odata la sfatu vestitii revolutionari Horea si Closca impreuna cu complicitii lor, de aci plecau pentru a pune focu si a ucide ómeni nevinovati. Sub acestu arbore dorme somnulu celu vecinicu Avramu Iancu, „regele muntiloru“ odinióra, apoi cersitorulu de pe strade. Pétra mormentalá cuprinde inscriptiunea urmátore: „Avram Iancu Adv. Pref. Leg. Gem. Rom. in anulu 1848—49 † 1872“, ceea ce insemnéza: Avram Iancu, advocatu, comandantulu supremu (prefectulu) legiuniloru gemine romane in anulu 1848—49. Acestu monumentu l'a redicatu Sigismundu Borlea, care in lupt'a pentru libertate s'a batutu in sirurile honvediloru unguri in contra armatei lui Iancu. — Iancu studiase si dupa pracs'a juridica de pe atunci a fostu promovatu cá advocatu la tabl'a regésca de atunci. Cultur'a sa era curatu unгурésca, de óre-ce absolvase scoli unguresci; purtarea sa plina de buna-cuviintia, conversatiunea s'a blanda si atragétoria. Atunci venira evenimentele din 1848: sufletele devenira roditóre, dorintiele se redicara preste marginele posibilulu; nimicu nu se parea cu néputintia, numai restabilirea referintieloru si stariloru de mai 'nainte, bunastarea generala, egalitate deplina era idealulu tinerimeii, si Iancu inca era unu teneru. Iobagii romani din Transilvania, torturati de miseria, fura eliberati; acésta inse nu-i fú de ajunsu Ianculu, elu voiea se-i faca pe toti dintr'odata domni mari. Mai tardiu sustiené elu — si de aceea a inebunitu — cá aceia, alu carora interesu supremu era nimicirea libertatii unguresci, 'i promisera totu ce visase elu: impartirea bunuriloru nobile si erariale. Iancu le crediú si aduná o armata in giurulu seu, pentru a-o conduce in contra Ungariei. Poporulu alergá cu mile sub stindardele sale; ilu considerá cá pe

unu Mantuitoru si-lu numi regele muntiloru. Cándu calarea inaintea castreloru sale pe unu armasaru negru cá corbulu in armatura bogata si toga alba la sunetulu marsiulu lui Iancu, poporulu ingenuché inaintea lui si serutá pólele haineloru sale. Cum se nu! Iancu dór' era mai puternicu de cátu Imperatulu din Viena, cáci fusese chiamatu la putere de Dumnedieu insusi! Astfelu se vorbea despre elu in castre. Elu se opuse dupa putintia la inaintarea armatei unguresci: nici o data iuse nu l'a veditu cine-va ucigandu, punendu focu, cum faceau adesea ómenii sei. Intrég'a sa armata era o horda de lotri (?! Red.), cari devastau, pangariau si ucideau totulu; numai elu nu era crudu. Singurulu seu scopu — se'ntielege nerealisabilu — era se faca stratulu de josu alu societatii celu dantaiu, celu mai puterniu, celu mai bogatu. — Lupt'a pentru libertate era terminata si Iancu se vediu mai indepartatu de tint'a s'a, de catu vreme data. Cine fusese mai inainte seracu, remase si acum. Tribunii sei isi procurara functiuni; Iancu nu voia sé se multiamésca cu asié ceva, elu pretindea cu violintia ceea ce i se promisese. Si cándu odata s'a jaluitu prea tare pentru acést'a, prinsu, elu, la care cu câteva luni mai inainte peregrinau curierii generaliloru austriaci si rusesci cá si la unu rege. Captivitatea s'a nu tiené multu, déru destulu de multu pentru a-lu amári cu totulu, asié incatu, candu fú invitatu inaintea Domnitorulu, care pe atunci cutrierá tier'a si voia se-lu distingá, Iancu nu urmá invitarii acelor cari, dupa parere s'a, ilu insielasera. Odata totusi se decise se caletorésca la Vien'a pentru a cauta dreptate acolo. Déru aci fú consideratu cá unu nevenu, care cere lucruri imposibile. Politi'a 'i facú cunoscutu, cá are se parasésca cetatea in 24 de óre. Elu, care se credea unu aliata, nu era suferitu in cetatea imparatésca nici cá suditu. O parasé déru in 8 óre. Ajungédu a casa inebuni; isi cumperá unu fluera de pastoru si cantá, retacindu priu paduri si munti, marsiulu lui Iancu, acést'a amintire din zilele glorióse. Poporulu era saracu. atatu de saracu, cá si candu n'ar' fi esistatu niciodata unu rege Iancu, si poporulu seracu ilu chiamá la sine in casa si-lu ospetá cu mancare si beutura. Elu inse respundea la tóte intrebarile cu unu surisu idiotu séu o privire melancolica. Déca vorbea, se imgamfá cu aceea, cá mai are o pretensiune de 16 óre in Viena, de-óra-ce o parasise in 8 óre. Ici si colé cerea de la cunoscutii sei 10—20 cruceri — rachiu. In curendu disparú si pietatea pentru elu si fú batjocorit de aceia, pentru cari, si perdesu mintea. Ast-feliu isi petrecú viati'a, pèna candu mórtea 'lu eliberá de tóte chinurile in anulu 1872. N'au facutu bine, de l'au ingropatu sub arborele lui Horea si Closca; cáci amintirea lui destépu numai compatimire éru oróre (!? Red.) ca a aceloru monstri iusetati de sange. Si póte cá totu a fostu bine, cá l'au ingropatu acolo. Acelu mormentu sub stejarulu celu mare vestesce, cá unu barbatu blandu, care calca pe urmele lui Horea, ilu ajunge sórtea Ianculu.

Sciri ultime.

Olmutiu 1 Sept. Imperatulu a plecatu la 3^{1/2} óre la Cracovi'a.

Petersburg 31 Aug. Se astépta inca mai schimbari in cercurile administrative mai inalte, mai cu séma in administratiunea preseii.

Cursulu la bursa de Vien'a din 31 Augustu st. n. 1880.

Rent'a de auru ungara	109.85	Imprumutulu cu premiu ung.	111.—
Imprumutulu cailoru ferate ungare	125.25	Losurile p. regularea Tisei si a Segedin.	109.75
Amortisarea datoriei cailoru ferate de ostu ung. (I-a emisiune)	83.10	Rent'a de harthia aust.	72.25
dto. (II-a emisiune)	99.25	„ de argintu „	73.65
dto. (III-a emisiune)	86.50	„ de auru „	88.15
Bouuri rurale ungare	95.25	Losurile din 1860	131.50
dto. cu cl. de sortare	94.50	Actiunile bancoi austriace	835.—
Bonuri rurale Banat-Timis.	94.—	„ bancoi de creditu ungare	261.50
dto. cu cl. de sortare	92.50	„ bancoi de creditu austriace	291.10
Bonuri rurale transilvane	94.60	Argintulu in marfuri	—
„ croato-slav.	94.50	Galbini imperatesci	5.50
Despagubirea p. dijm'a de vinu ung.	93.75	Napoleon'd'ori	9.35
		Marci 100 imp. germ.	57.70
		Londr'a	117.75

Editoru: Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.

Tipografi'a: Ioanu Gótt si fiu Henricu.